

Združenie chovateľov včelích matiek Slovenskej kranskej včely. Výročná správa za rok 2018.

Rok 2018 bol pre slovenské včelárstvo veľmi náročný a pre mnohých chovateľov aj veľmi krutý. Vďaka prudkým výkyvom teplôt v predjarí, predčasnému nástupu letných horúčav a dlhému jesennému plodovaniu boli mnohé včelstvá viac ako inokedy zdecimované nedostatkom peľu, chemizáciou včelej pastvy a rozšírením včelích chorôb. Utrpel aj odchov matiek v plemenných chovoch, ktorý bol v tomto miléniu rekordne najnižší. Naopak, rovnako ako v okolitých štátoch, bol rekordne najvyšší medziročný výpadok včelstiev, čo je analyzované v úvodníku Záznamníka chovateľov matiek. V tomto jubilejnom roku, kedy si pripomíname storočnicu založenia včelárskej organizácie a 90. výročie vzniku Výskumnej stanice včelárskej v SR sme takýto stav rozhodne nečakali.

V roku 2018 Združenie evidovalo spolu 68 členov, v ŠCH bolo 747 včelstiev (18%) a 3428 v RCH (82%). Dekrét chovateľa plemenného chovu pre rok 2018 získalo spolu 29 členov, čo je o 5 menej ako v prechádzajúcom roku. V roku 2018 pracovalo 6 testovacích staníc, na ktorých sa testovalo 52 včelích matiek zo 14 chovov. V roku 2018 na testovanie bolo prijatých 24 včelích matiek od 6 chovateľov.

Ústav včelárstva v Liptovskom Hrádku v roku 2018 vyšetřil vzorky zimných mŕtvoliek včiel z plemenných chovov na akarapidózu a nozematózu. Prítomnosť roztočika včelieho (*Acarapis woodi*) nebola zistená. Vyšetřenie na nozematózu v doručených vzorkách bolo nasledovné :

Nozematóza plemenných včelstiev – jar 2018

Chovy	Počet chovov	Počet vyšetřených vzoriek	Pozitívne vzorky %
Šľachtiteľské	7	433	17
Rozmnožovacie	41	1584	23
Spolu/priemer	48	2017	Ø 21,5

Na základe doručenej dokumentácie chovateľa vykázali odchov 6843 plemenných matiek, z toho 6265 voľne spárených, 347 inseminovaných a 231 nespárených matiek. Z celkového počtu 6888 bolo do úžitkových chovov odpredaných 4177 (61%) a vo vlastných chovoch bolo použitých 2669 (39%) matiek. Dotácia na odpredané včelie matky dosiahla výšku 3770 €. S povolením Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR bolo v roku 2018 na Slovensko dovezených 500 včelích matiek: z **ČR** 254, z **H** 118, **NL** 100, z **A** 18 a z **D** 10 matiek, ostatné ŠVPS SR nezaregistrovala.

Inseminačnú službu zabezpečili 3 inseminátori: Vladimír Sokol v 8 chovoch, zainseminoval spolu 271 včelích matiek, Ing. Ján Kopernický v 6 plemenných chovoch 67 včelích matiek a Ing. Jaroslav Gasper 9 matiek, spolu **347** matiek.

Odchov včelích matiek v roku 2018

Včelie matky	Počet odchovaných matiek	%
Voľne spárené	6265	91,6
Inseminované	347	5,0
Nespárené	231	3,4
Spolu	6843	100

V roku 2018 Uznávací komisia pre plemenné chovy včely medonosnej navrhla Ministerstvu pôdohospodárstva a RV SR udeliť chovu p. Jozefa Štefaňáka z Nitrianskej Blatnice štatút šľachtiteľského chovu, s uznanou líniou Júlia.

Na webovej stránke Združenia chovateľov slovenskej kranskej včely, <http://www.sca-queen-bees.sk/> boli aktualizované nové údaje a priebežne sa aktualizujú údaje o odborných školeniach pre daný rok, harmonogram inseminácie včelích matiek a i.

V sezóne 2018 boli vykonané komisionálne prehliadky chovu včelstiev u dvoch záujemcov o vstup do Združenia. Boli odobraté vzorky včiel a vykonané morfometrické merania. Dňa 10.03.2018 sa v Liptovskom Hrádku konala výročná členská schôdza Združenia a po ktorej sa uskutočnil seminár zameraný na súčasný stav plemenitby slovenskej kranskej včely, s prezentáciou Ing. J. Gaspera.

Ústav včelárstva zabezpečil 3 vzdelávacie kurzy. Modul Chov včelích matiek sa uskutočnil v apríli v Botanicknej záhrade Košice, v máji v Prešove a v júni v Kráľovej pri Senci.

Dňa 11.12.2018 zasadala Uznávacia komisia MPaRV SR pre plemenné chovy včiel. Mandát jej členov koncom minulého roku skončil a v zmysle prijatého uznesenia bude potrebné vyzvať dotknuté organizácie, na delegovanie nových zástupcov a ich zoznam doručiť na ministerstvo.

Po vyčíslení nákladov na vytvorenie funkcie plemenárskeho zootechnika a výkon jeho činností, NPPC – VÚŽV Nitra požiada o jeho materiálne a mzdové zastrešenie. Predpokladáme, že časť nákladov bude hrazená z Národného programu rozvoja včelárstva v SR.

V roku 2018 nečakane odišiel z našich radov, p. Ján Škriečka a vo februári t.r. nás navždy opustili ďalší dvaja členovia, po ktorých zostali včelstvá. Rodina p. Grexu včelstvá priebežne rozpredáva. O včelstvá p. Karabela sa stará miestny včelár. V jeho ŠCH sa nachádza 12 testovaných matiek, ktoré po predbežnej dohode s pozostalými, po odkúpení plánujeme presunúť na inú TS.

K 1.12.2018 bolo v CRV evidovaných 301 851 včelstiev. V plemenných chovoch bol vlani vykázaný odchov 6843 včelích matiek, čo je len 2,3% počtu evidovaných včelstiev. Spolu s neevidovanými odhadujeme odchov cca 3% z počtu uvedeného v CRV. Pre stabilizovanie stavov je nanajvýš žiadúce zvýšiť dodávku matiek z plemenných do produkčných chovov. A to aj napriek tomu, že v zmysle Nariadenia vlády č. 135/2017 Z.z. podporu na nákup matiek z plemenných chovov dostanú odberatelia a vďaka vyššie uvedeným problémom vypadla aj časť plemenných matiek. Dúfajme, že prirodzeným výberom tie životaschopnejšie prežili a dajú nové perspektívne potomstvo.

V Liptovskom Hrádku 9.3.2018

Ing. Ján K o p e r n i c k ý , CSc.
predseda Združenia